

ایلوپنہ غاتیا

2 میکوپنہ

نوشتا تک: کتاب آیتان بلوک امرواریک "ناول ماں"

(ڈاکٹر منیر منفی) (12)

افسانہ: مورینک ناماتن کٹپک

(عامر فیاض)

3 میکوپنہ

نوشتا تک: سائنسی تنقید

(حسن ناصر)

4 میکوپنہ

افسانہ: بڑیا بنگ آزندگانی

(پروفیسر کلیم بھٹ / شاہ فیصل غمسا)

نثر: چلتن ناخولچہ

(وحید ہمز بسیمہ)

5 میکوپنہ

افسانہ: بھیم وچیرت

(یوسف عجب)

6 میکوپنہ

افسانہ: دھول انا توار

(ابرار برکت)

غزل: فیض اللہ بسیمگی

7 میکوپنہ

افسانہ: علم و زانت اٹ راج انارکھ

(ابرار بلوچ)

کتاب آتاباریم: افضل مراد

8 میکوپنہ

ناول: دے آ بندغ آک

(غسان کفانی / غمخور حیات)

ہفتنی

All About #Brahui

کوئٹہ

براہوئی نابابت
براہوئی ٹی

تالار

تنقید و براہوئی ادب

(شوگال)

”براہوئی ادب نا پڑ آ تنقید نا سگ اف، قبائلی راج اس منگک ناسوب آن کس ایلو نا نوشت آتیا ہیئت کنگ کن گیک خنپک، تین پے تین ناسفت کنگ نارواج روتہ خلکنے، براہوئی ادب نا پڑ آ تنقید پیرہ سفت کنگ و تجزیہ ء تنگک، براہوئی ادب اٹ دن ء مواد اس اف کہ ہرانا تنقیدی چاچ ہلنگ مرے، یا دن پا کہ اوڑا تنقید منگک کے۔“ وداکل ہموئک آک ء ہرا بھلو وخت اسے آن پیری کرسا دقلم آن اے قلم و، داباغان اے باسکان سر منگک اٹی ء۔ ودارداٹ اسے پوسکن ء ہیئت یا خیال اس مونی بفتنگ اٹی ء۔ داحالیت آتیی ڈا پانگک مریک کہ اگہ براہوئی زبان اٹ تنقید اف، تو تنقید مفتنگک ناسوب آتابابت ہم پوسکن ء سلاہ اس مونی جنگ کتنے۔

ہینکاروشوکار عبدالحمید قلات پرنٹرز ٹیمیل روڈ کوئٹہ غان ہینک کرسا 302
فیور 1 یونیورسل کمپلیکس جناح روڈ کوئٹہ غان تالان کرے

براہوئی ادب نا پڑ آ اراہیئت اسل لس مسنو، اسٹ دا کہ براہوئی زبان اٹ شاعری بھاز منگک ء، و نثر کم نوشتہ منگک ء۔ دا کچ اسکان ہم پانگک کہ براہوئی ادب ء شاعری نا جلندر مسنے۔ وداہیئت پیرہ داسوب آن پانگک کہ ادبی تپہ غاتا گمان ء کہ براہوئی زبان اٹ شاعری بھاز منگک ء۔ وداوڑتون اوارد اہم پانگک کہ دن تو بولی نا شاعری نا کچ داخس ہم زیات اف کہ شون بلوک بولی تا شاعری آن زیات مرے، بلکن دادے او نا نثری مواد تون ہیئت تنگکے تو دانا کچ زیات خننگک۔ ہندا سوب ء کہ داسر حال کبھی سال آیتان ہر ادبی مجلس ناسر حال جوڑ مریک۔ ہندن براہوئی ادب نا پڑ آ اسے پین سر حال اسے ناہم ہر ادبی مجلس اٹ ذکر مریک۔ و پانگک کہ براہوئی ادب اٹ تنقید اف آن حساب ء۔ دانا کبھی سوب آتے ہم پانگک نا کوشست کنگانے، دارداٹ کبھی نوشت آک ہم بسنو، ودا بابت شرہ ناچر داسکان برجا ہم ارے۔ دارد اٹ ہرا سوب آتے داتم اسکان پانگکے اوفا رداٹ

کتاب ناپن "ماں"

صنف: ناول

چھاپ سال: 1907

مصنف: میکسم گورکی

اردو ترجمہ، پبلشرز:

سنگ میل پبلشرز لاہور

☆☆☆☆☆

.....12.....

ناول نارٹھیکیو بشخ

(1-2)

داش آتیتی اسدے اس کولائی بریک لمہ ۽ پاہک کہ پاول و کنا نیام اٹی ہندا معاہدہ منے کہ اگر کن دزگیر مرین تونے کن تون رینکوی تمک، یعنی ای نے تینا اراغاد دیوہ۔ کنا اراشارائی ۽ اسدے اس تا نگہ والا بریک، لمہ تینا ارا سندوخ ۽ کبھی ٹی شخ شار آ کاہک۔ کولائی نارائی مسہ کمرہ نسر اسہ نپاد اس ہم کس تے۔ لمہ ارا ۽ سفا یک، اسدے اس کولائی پاہک کہ کنا

نوشتانک

کتاب آتا پنے غا تا نیام آن ہلوک آمر وار یک

..... پروفیسر ڈاکٹر امیر حفی

(کتاب آتا دار یو یوک، review ناپین نا حساب اٹ شاید کہ مفس، دانفے نوشیکار تینا readings of interest نارداٹ نوشتہ کریے، ہرا کہ اونا چندا نا است خواہی تا حساب اٹی ۽۔ دا فک ذاتی ۽ نوٹس، ہرا کہ بیہرہ اسدے ریڈر اسے نا حیثیت اٹ، انت اس کہ اودے جوان لگانے ہمودے براہوئی زبان اٹی خوندری کریے، ناول آتا جا کہ جا کہ کبھی شیخ آتا ریویو اف، دن پاد آتیتی اونا است خواہی مشتے، تو دا فتا بارو اٹ نوشتہ اف: ادارہ)

باوہ کارخانہ سیٹی فیچر ۽۔ ای داڑے خواناٹ و غلق اٹی بزغ آتے خوانفہ تو کنا غلطی آن کنے دزگیر کنگا۔ ولدا یلمہ متنگ آن پدا ای کتاب آتا دکان سیٹی کاریم کریے، اراٹی دا کل کتاب آک کنا ۽۔ اونا است اٹی بزغ آتیکن بھلوڈر داس کس، اولمہ ۽ پاہک کہ کن خورانا کھی تا سوب آن بزغ آتا چناک نزور ۽، او وخت آن مست کبیرہ، اوفا چناک لاغر ودی مریدہ، ومہا لو کبیرہ دن کہ ہیلت کبیرہ۔ اولمہ ۽ پاہک کہ پگہ کنا بھلا ایڑہ بریک او جنوزان اسے اونا رخ ۽ ساجبر یا غا جلاوطن

کننگا ولدا اوٹی بی نا مرض اٹی کزیت کرے۔ پگہ غا سہ بڑوز بیاء نیازی اس ایڑہ سلوک مریک۔ او فک اسہ ایلوڈ تون

آک اونا ہیبت ۽ سر چند مرسا پاریری نی جوان پانگ اُس تون تو دا پانہ نی نا بادشاہ مرانت کہ پاس نن نے تون امننا مرینہ۔ خالی حکم کہ کنے انت کروٹی ۽۔ بھلامور یک دے اس دا بنگ اونا خن تیتی اسہ جتا چک اس ودی مس۔ اوفا کنڈ آتیا ہرسا اسہ وار ولدا اوقتون مخاطب مس۔ پارے پگہ غان چنکا مور یک دان آتیا جلوہ کرسا او فتنے تین تون اوڈہ کروٹی ۽۔ ایلو دا کہ انت اس کہ اوفا جمع پونجی ۽ اوقتی کوزہ کرسا او فتنے تینا مے جوڑ کروٹی ۽۔ بس کل اونا ہیبت آتے منسا تینا اسہ فوج اس جوڑ کریری و ہر چنکا مور یک دان ۽ پلو یڈ کرسا او فتنے کشتا تینا مے جوڑ کرسا کریری۔ داگرا او فتنے ہندا خن کئے کرے کہ او فک تینا کوزہ نا کاریم تے السا ایلوفا حکومت کنگ شروع کریری۔ اوفا حوصلہ ہندا خن ودا اسہ او فک تیتے بھلوڈر م خان نکارہ او فک سوچار نن تو ودا سہ بھاز طاقتور مسنن بیو کہ داسہ تیتے آن بھلا ساہدار یعنی ناگو تیا ہم جلوہ کین اگہ او فک مے مسر تو اسدے تون تا طاقت و دک ولدا نا او بھلو ساہدار ۽ او فک نن

کن بھاز غلہ، برنج و وال مچ کیرہ۔ تینا طاقت نامراٹ او فک ناگو نا کدا مپ آ جلوہ کریری ولے او فتنے دا جار خرا لو کہ اوفا دژمن اوقتیان طاقت اٹ زیات ۽ ایلو دا بے بختی تا ہم مس اوفا فوج کل کل کرسا اتنے کہ ہر چنکا مور یک دان آ او فک تینا سپاہی تیان سلفیسر کہ بغاوت مہف۔ نتیجہ دا مس کہ اوقتیان گیشتر مور یک آک جنگ ترسا کسکر گرا اس سمجھدا مور یک آک اودے پہہ کنگ کن جیرت کریری ولے اوتینا مراٹ ہندا خن بڑو کس کہ اوفا ہیبت ۽ پلٹو اخیر اسٹ اس کہ کسکر گرا اس نا چھتا تیتے کوڈ اسکان سر کریری، ایلو اوقتون دا ظلم مس کہ بشام ہم بلک۔ ہرنہ دیر تیان اوفا کوڈ پُر مسکہ او فک تینا طاقت نا نشئی تینا کوڈ ۽ بے چکار الاسر ہرا کہ اوفا مزدور کہ ہرا فتا کاریم تے السا سپاہی جوڑ موسر۔ دا جار نئے بیہرہ اوقتون جاگہ سلیس نئے طاقت نئے خورا ک بس ہمو شیش کس ہراٹی او فک تیتے ہراہ اوتینا گچن آدے تے یات کریرہ۔ اوتینا سنگت آتیکن ماتن کریرہ۔

افسانہ

مورینک ناماتن کٹپک

..... عامر فیاض

مورینک آتا ہم تینا اسہ دنیا اسے۔ مورینک دان اٹ ہر مورینک نا تینا اسہ جتا شعبہ اسے۔ کس انا کاریم غلہ مچ کنگ ۽ تو کس تا بیدہ بک ہندن کیبیک تا چوکیداری کیرہ وکوڈ انا راکن سلوک ۽۔ گرا اس تا چنکو چنکو پوڑ ہر فرہ وکوڈ اٹی چنکو چنکو خانہ جوڑ کیرہ دن چا کہ جتا کمرہ جوڑ کنگ ۽۔ دا مورینک دان اٹ اسہ مورینک اس ہرا کہ ایلوفا نسبت مچے زند کس اونا بیہرہ اسہ کاریم اس کس ہرا تم کہ مورینک آتا قطار نا مون آگرا اس تما کہ ہراٹان اوفا قطار

پنا کہ او ہموگرا ۽ مکر یک۔ داگرا پن اس، پوڑ اس چنکو خل اس انت اس کہ مسکہ اودے مکر یک ہراٹان مورینک آتا سیدہ ولدا بربر مسکہ۔ اسدے دن مس کہ مورینک آتا نیام اٹ اسہ ہراڈری اس ودی مس۔ ہرا سٹ تا تینا مون اسہ کنڈ اسے آنا کہ کہ کسر آخر اف انت اس تمانے ہندا سبرا انگا مورینک اوفا تلوسی ۽ مکر کنگ کن مون آس اوفا کسر آن ہموگرا ۽ اسہ کنڈ آکرے۔ اوگرا گرو شک تسک ایلو دا کہ ہرا سٹ تا اوٹی تیتے خنا کہ او شیشہ نا چنکو کمر اس کس۔ تینا وڑ انا ایلو مورینک ۽ خنگ آن او فک فریشان مسر۔ او فتنے دلا سہ ترسا ہمو سبر انگا مورینک ہمو کمر ۽ ہر فسا اسہ کنڈ آکرے۔

دے اس تینا دروشم ۽ اوٹی خنا او ہم مچے حیران مس او ہندا سر چند مس داسہ قدرت نا کنڈ آن کرامت اسے۔ اوگل ۽ مورینک آتے اسجا مچ کرسا او فتنے پارے دا اسہ اشارہ اسے قدرت نان تون ۽ اسنتے کہ دا کرامت پین ہموننا ہم نسل اسے تون اف۔ نم کل سوچو دا دے قدرت بیہرہ نئے اسنتے؟ کل اونا کنڈا حیران و فریشان ہرا کہ دا انت پانگ خواہک اوکل انا خن تا سوج ۽ پہہ مرسا تینا ہیبت ۽ ممتی دے کتا پانگ نا مسخت بیہرہ ہندا دے قدرت داگرا ۽ ترسا نئے اسہ طاقت اس بشخانے کہ نن ایلو مورینک آتیاں جتا آن ایلو مورینک آک ننا خدمت کن ۽ ہوا داسر نن اوقتون جنگ کین و تینا بادشاہی ۽ ودفن کل مورینک

نوشتانک

سائنسی تنقید

..... پروفیسر حسن ناصر

ادبی تنقید بندرغ نا فکر انا ہمو جم گچن آ کوشت آتیاں ء ہر تخلیقی ادب نا گشاد، اونا قدر و قیمت و فنی و فکری پالوتے ہند کرے۔ بناٹی تنقید نا چاگرد زیات بندرغ نا ذوق اونا تاثرات، اخلاقی معیار و جمالیاتی رجحان آتسکان نسمک، وے علم و تحقیق نا سوگو اونا گشاد نا تالانی تون اوار ادب، ادب نا مطالعہ ٹی معروض نارود بند و علمی وڑ ء اہمیت دوئی مس۔ ہندار دوم آ عمل نا کثیا سائنسی تنقید ء۔ ہر ادب ء جوزه غامخون اُست خوانی یا بندرغ نا پسند نا پسند آن کشاد دلیل، چاچ، شاہدی و تاریخی و راجی آدینک اٹ پرکک۔

سائنسی تنقید ادب ء اسہ جم علمی ء بشری سے نا وڑ ہرک، ہراڑے نمشت نا ساخت، معنہ، پس منظر و خواگر نا تاثر آتے جم اصول آتانا رداٹ سر پند منگک۔

دا پانگ کینہ کہ سائنسی تنقید ہمو تنقید نا وڑ وڈول ء ہرائی اسہ ادبی تخلیق سے نا مطالعہ معروض، تحقیق، علمی منطق و تاریخی شعور نا بابت کنگے۔ دا تنقید اٹ نقاد دنیا ذاتی پسند و ناپسند آن چپ متن یا نمشت نا داخلی نظام یا خارجی چاگرد ہر تو م آتا چاچ ہلیک۔

دا تنقید نا ہند آچینی تییٹی داسے کہ دا معروض، تاریخی شاہدی و حوالہ، نمشت نا خوڑتی اٹ چاچ، علمی منطق، و چندی علم آتا مطالعہ اوار ء۔

جدید سائنسی تنقید، لسانیات، نفسیات، عمرانیات و فلسفہ کون علم آتیاں مکک ہلسا ادب نا چندی پالوتے جم وڑاٹ ہرک۔

سائنسی تنقید نا پک اصطلاح ارے تو پوسکن آدور انا اصطلاح اس، وے ولدا ہم دا نا بناٹی درو شم پڑدی مسکوئی یونان اٹ دو بریک۔

افلاطون ادب ء اخلاقی و مثالی ء ریاست سے نا آدینک اٹ پرکھا اوادب ء گواچنی ناقص پارے اونا ہرا وڑ ڈول کس اوفلسفیانہ کس، وے اصول سازی نا اسہ ہند ء

کوشت اس ساڑی کس۔

ارسطو پنی آ کتاب بوطیقہ ٹی شاعری و ڈرامہ نا بشخ آتے جم وڑاٹ بیان کرے۔ والیہ نا بشخ آک ڈنک پلاٹ، کزڈ او خیال آتا باقاعدہ وڑ اوقاف ہند ء پک کرے۔

ارسطو نا ہندا چاچ و جم وڑ وڈول بروک آ سائنسی تنقید ء اسہ ہندا اس تس۔

نوزد میکو کرن اٹ سائنس و آزمونہ ہی (تجربیت) نا پچا اربنی تنقید ء ہم متاثر کرے۔

Hippolyte Taine ادب ء نسل ماحول و زمانہ داسہ گڑا ناچ آسر پند منگ نا نظریہ تس۔ اونا نزد اٹ ادب اسہ راجی و تاریخی گرج اسے ہرادے سائنسی کا نو آتا آدینک اٹ سر پند منگ نا گرج ء۔ دا نظریہ تنقید ء جم معروضی ہندا و تس۔

ہندا دور باری ٹی حقیقت نگاری و فطرت نگاری نا تحریک آک ہم ادب ء عملی زندان خوک کریر و تنقید ء مشاہداتی و تحقیقی ء رخ اس تر۔

مقدمہ شعر شاعری آن مس ہر شاعری ء راجی و اخلاقی ہندا و آتیا و نا چاچ ء ہلک او تنقید نا اصول آتے ہند کرے۔ ہندن شبلی نعمانی تنقید اٹ تحقیق و تاریخی وڑ وڈول ء دوئی کرے او پک آ شاہدی تحون ادبی

چاچ ہلک۔

پوسکن آدور اٹ وزیر آغا نفسیاتی تنقید ء مستی ایس ہندن گوپی چند نارنگ ساختیاتی و لسانی اصول آتے اردو ادب اٹ درستی راستی کرنے۔

ہندن ہرن تو اردو ادب دے کی پار انا نظریہ غایتان مکک ہلسا تینا اسہ یکہ ء پچا اس جوڑ کرے۔

اگر ن قدیم و جدید نظریہ غایتا اسہ ایلیو تون تقابلی چاچ ء بلین تو قدیم نقاد آتا خوک آ اصول سازی و منطقی چاچ انا بناٹی درو شم ساڑی ء۔ ولدا ہم اوقاف تنقید زیات فلسفیانہ و اخلاقی وڑاٹ کس۔ اوادب ء مثالی قدر آتا ترازو ٹی تول کریرہ۔ اوقاف زیات مسخت اخلاقی اصلاح نا پالوس۔ نوزد میکو کرن آن گڈ تنقید اٹ آزمونہ ہی (تجربیت) و سائنسی فکر ہمگچ مس تو ادب ء راجی، نفسیاتی، لسانی و تاریخی رداٹ سر پند منگ نا جت پت کنگا۔

جدید نقاد اک معروض، پٹ و پول، نمشت یا متن نا خوڑتی اٹ چاچ و اونا منطقی شاہدی تا بند او اکتیا یا نتیجہ اسے آسر منگ آ زور شاغرہ۔ ہندا سوب آن جدید سائنسی تنقید عملی تحقیق و چندی علمی مطالعہ غایتا نما ساندہ جوڑ مس مستی بس۔

اگر ن ہراہوئی ادب اٹ سائنسی تنقید نا گپ ء کین تو ناہند آ ہر شاعری نا پو آ فنی لوازم آک ساڑی تس او قدیم ادب اٹ علم عروض نا داخہ در خیال داری تھنکو ولدا ہم اونا فنی بشخ آتے پک سائنسی وڑ تنقید مستی بتو وے پول کار آتا خلقتی ادب یا قدیم کلاسیک ادب اٹ تحقیقی مواد آتے مستی اتنگ ہراہوئی ادب ء سائنسی تنقید کن گیگ ایٹک اتنے کہ سن تون ہمو مواد نوشت نا درو شم اٹ ساڑی ء ولدا جدید ہراہوئی ادب نا جدید یا ہستیمیکو دور انا بناٹی آ پستیمیکو کرن انا نیامی دور کس کہ ہراہوئی شاعری ٹی اسحاق سوزا حسن خارانہ نیمرغی تراب لاڑکانوی جوہر ہراہوئی اسک شاعری نا فنی گرج بحر و وزن آتے مون آ

تخس شاعری کریر و علم عروض نا علمی بحث انا اسہ بنا اس مس و ولدا ہم او دور انا نوشتکار آک شاعری نا جمالیاتی و اصلاحی پالوتیان زیات رومانوی شاعری نا قید اٹ کسرن ہر باقاعدہ تاریخی یا پٹ پولی سائنسی تنقید ہر کہ فنی ساخت آتا وند کرسا چاچ مرے یا اوفتے ایلو ادب آتیاں پک آزمونہ و پک فنی غالف نازی آشرہ غاک تو سننے ہندا دور اٹ دو بریرہ۔ داٹی تاریخی گواچنی تا شاہدی تا پٹ و پول نارداٹ سننے ڈاکٹر عبدالرحمن نا کاریم ہنائی تاریخی پٹ پول سائنسی تنقید کن بنیاد اس تس۔ ولدا ہرا 1947ء آن بلیس 80 نا دور باری اسکان فکری و تھی یا قومی شاعری نا بابت دا نیام اٹ نا در قمرانی باو عبدالرحمن گردانا شاعری یا نوشت آتییی جدید سائنسی ہندا و نظر بریک وے منہ شاعر فکری تاریخی و منہ شاعری علمی فنی حوالہ اٹ و انج کس وے جم براہوئی ادب اٹ اوکک ہم دار رجحان آتے لس کنگ اٹ سر سبب متوس کہ اوقاف شرہ غایتان و رنا قلم کار آتا اسہ راہشونی اس مسکہ ولدا ہستیمیکو کرن انا گڈ یکو دہائی اٹی یعنی نوزدہ سد و نود آن گڈ براہوئی ادب اٹ علم عروض تون اوار جدید دور انا خواست آتا اسہ شرہ اس بنا کرے ہندن نثری پو آ افسانہ نازی آ علمی منطقی شرہ غاک کاٹم ہر فریاد دور اٹ علم عروض نا بابت استاد انور بھٹی ہر اعلم عروض نا چاچ ہندا کس اونا راہشونی ٹی کاروان ادب نا پین اٹ اسہ جچی اس اٹ ہلک ہرائی علم عروض نا اسہ بھلو پچ اس براہوئی شاعری پلوڑ کرے او ہندا دور اٹ براہوئی ادبی سوسائٹی نا پارہ غان بلسم رنگ نا پین اٹ تنقیدی نشست آتا بنا مس ہراڑے نثری پو آ اسہ شرہ اس مستی بس ہرادے نئے جدید سائنسی تنقید نا بناٹی دور پانگ کینہ وے ہر اتم پست و یکیکو کرن اٹ شون ادبی دیوان نا بند او یونیورسٹی نا براہوئی استاد آتا راہشونی ٹی خنخا تو او دخت شون نا ہر اکل آن سوگو آ نگرہ داس کہ تنقید ء براہوئی ادب اٹ مستی اونی ء۔

افسانہ

بڑیا ننگ آ زندگانی

ڈاکٹر نارنگ چٹ پین وڑس، تو ابرار پہہ
مس گڑاس توارے۔

نا زبیفہ ء پف انا کینفر منے، اونا پف
پلاشک نا کیمیکل نا سوپ آن خراب
منے۔ ڈاکٹر ابرار ء پارے۔ داہیت آتے
بنگ تون ابرار ء ہندن محسوس مس،
"اسرا فیل قیمت ناصورا نا پڑو ء کرے۔"
انجم نا حالت بھاز خراب مس کیمو تھراپی آ
سر مس۔

ابرار ستیے آن بھاز کوشت کرے ولے
انجم ء کچفنگ کتو۔ اونا زبیفہ ء ہم پلاشک نا
لوت آک کیمیکل آک اودیم کریر۔ ابرار
ء اونا کزیت آن بھاز بھلو ڈھیائی اس
مس۔ "داسہ اودے پلاشک والا گڑا
تینا فویا مس۔ ارا نا ہمو گڑا ک ہرا ک
پلاشک نا جوڑ سر، اوفنے اراغان کشسا
پیشن بے۔ پلاشک آن زبیفہ، بلغز و تینا
جنانا مرک ہم نظر بسک۔ کرار کرار آ او
پلاشک نا گڑا تے ڈوخلنگ ء الا۔ و ہمو ہرا
گڑا کہ پلاشک آن جوڑ مسرہ ہمو فنے
بندرے۔ بندرغ آک اودے گنو ک
خیال کریرہ۔ پدا ہم شارانا ج آ کارو بار
پلاشک آ چلینگا۔ مدان مدان آ ج آ
شار پلاشک نا سہ بھاز بھلولوت اس جوڑ
مس۔

پیشن بے۔ پلاشک آن زبیفہ، بلغز و تینا
جنانا مرک ہم نظر بسک۔ کرار کرار آ او
پلاشک نا گڑا تے ڈوخلنگ ء الا۔ و ہمو ہرا
گڑا کہ پلاشک آن جوڑ مسرہ ہمو فنے
بندرے۔ بندرغ آک اودے گنو ک
خیال کریرہ۔ پدا ہم شارانا ج آ کارو بار
پلاشک آ چلینگا۔ مدان مدان آ ج آ
شار پلاشک نا سہ بھاز بھلولوت اس جوڑ
مس۔

باو عبد الکریم شورش تینا کتاب آہیت پیشن
نا ولانت آتاپنی آ بندرغ آتے تینا ہمو
کتاب آتے ٹیکنی کریکہ ہرافیت چلتن ء
نازبیکہ چلتن ء غٹ دنیا درستی راستی کنگ
کن باو عبد الکریم شورش تینا حق ء ادا
کرے۔ ہرا وخت آ ہر کس اس چلتن آ
کاک و چلتن نا بڑی آ تو ک اودے باو
عبد الکریم شورش یات بریک اونا مہر آک
یات بریرہ اونا مہمان نوازی اونا اخلاق و
اونا ہمو گپ آک ہرافتے تینا قلم نا مک
اٹ ننے اسکان سر کرے۔

☆☆☆☆☆

دادے خنسا ابرار فریشان مس۔ ہمو شام
او ک خاچوک سر تو انجم ء دم کشتنی مس واو
دترالٹی کرے۔ ابرار اودے دیرتس، الٹی

..... پروفیسر کلیم بھٹ

..... مٹ: شاہ فیصل غمسار

کن اسہ کمیٹی اس شانار۔ فریدہ ء اولیکو
کمیٹی ء سر پیسہ فاک ملا تو ابرار اسہ اسکوڑ
اس بہائی بلک۔ انجم اسکوڑ نا ج آ تو لنگ
وخت آ ابرار نا کوپہ غاتیان گٹ اس
بلک۔ ابرار بے خبری ٹی ترہ کرسا دا نگ
ایگ ہر سا انجم ء پاریکہ بندرغ آک
ہنگ ء۔ ولے انجم بنگ تون نا کو اس
خلک۔ ہندا نا کو ابرار کن اسہ یا نگار ء
وخت اس مسکہ۔ اسہ دے او فیکٹری آن
پدی بسر تو انا گٹ انجم ء دم کشتنی ہرنے۔
پارے تا۔ ٹیٹ آتار پورٹ آتے خوانسا

کہنگ آ بھاز ہونگا۔ ابرار اودے دل اسہ
تسکہ۔ ہر تو م آک فیکٹری آہنگ کن خوار
مسرہ ہندا خاطر آن موٹر سائیکل اس بلنگ
فریدہ انجم ء پہہ کرسا پارے۔

انجم بچ ء ورنی اس تھو، تو فریدہ پارے اینو
کاوہ نا لہ تون ہیبت کیوہ۔ ولدا اودنا ء ہم
کلہو مومن اتوہ، ورنانا گنڈا ہر سا پارے۔
داسہ انجم ورنی تنگ نا وخت آخن تے
تینا بڑا کرسا ابرار نا کنڈا آہر۔ ابرار پہہ
مس دا ک انت ہیبت کنگ ء۔ ابرار و
انجم نا برام اٹ فریدہ نا بھلو گڑا در اس نس۔
دن کہ اونا جنانا مسر نا برام مرے۔ او
برام آ بھاز خوچ کرے، برام نا دعوت ء ہم
جوان کریس۔ فیکٹری ٹی کاریم کر وک
غٹ ء دعوت تسوس۔ ابرار کراوالا فلیٹ
ء الساد اسہ انجم تون اودا اونا ارا ٹی ر پنگ
انگ نس۔ برام ء تا بھلو وخت اس مس
ولے اوفنے بچ ء اولیا داس متو۔ ولدا ہم
او ک تینا زنداٹ خوش کسر۔ برام نا مسٹیکو
سال انجم نا لہ کزیت کرے۔ انجم اونا

کر سائینا زند ء اودیم کیوہ۔" ای تو چنگ
سنی آن ہندا خنسا بنگ اٹ، زند ء گرسا
داسکان زندہ آن، زندہ مروئی تمک۔
فریدہ انجم ء پہہ کرسا پارے۔
انجم بچ ء ورنی اس تھو، تو فریدہ پارے اینو
کاوہ نا لہ تون ہیبت کیوہ۔ ولدا اودنا ء ہم
کلہو مومن اتوہ، ورنانا گنڈا ہر سا پارے۔
داسہ انجم ورنی تنگ نا وخت آخن تے
تینا بڑا کرسا ابرار نا کنڈا آہر۔ ابرار پہہ
مس دا ک انت ہیبت کنگ ء۔ ابرار و
انجم نا برام اٹ فریدہ نا بھلو گڑا در اس نس۔
دن کہ اونا جنانا مسر نا برام مرے۔ او
برام آ بھاز خوچ کرے، برام نا دعوت ء ہم
جوان کریس۔ فیکٹری ٹی کاریم کر وک
غٹ ء دعوت تسوس۔ ابرار کراوالا فلیٹ
ء الساد اسہ انجم تون اودا اونا ارا ٹی ر پنگ
انگ نس۔ برام ء تا بھلو وخت اس مس
ولے اوفنے بچ ء اولیا داس متو۔ ولدا ہم
او ک تینا زنداٹ خوش کسر۔ برام نا مسٹیکو
سال انجم نا لہ کزیت کرے۔ انجم اونا

صبر کر ایڑھ صبر۔ فریدہ پارے، ولدا ہیبت
اس یات بس تے پارے کسے خبر تمانے، نا
فیکٹری ٹی پوسکن ء نوکری بسو۔ انجم ء
سبب انا کن تون مومن ایت باجی تون ملفوہ
تے۔ امرکہ مرے کاریم اس مریک۔ انجم
نالہ کاٹم ء تینا لوڈ و ترسا اؤ کرے۔ ہنگ نا
وخت آ فریدہ انجم ء گڑاس پیسہ ہم تس۔
پکہ عا او فریدہ تون اوار فیکٹری آ بس،
اودے ٹائیسٹ نا نوکری ملا۔ فریدہ انجم کن
لہ نا وڑ جوڑ مس۔ فیکٹری آہنگ بنگ
فریدہ تون اوار نس۔

اوار ہفتہ اسکان ابرار نا انجم تون خن تا ملنگ
مس۔ ابرار ء انجم تون ہیبت کنگ نا ہیبت
الو۔ فریدہ و ہر تو م آخن تا ملنگ ء پہہ
مس۔ اسہ دے او واپس ہنگ آ انجم ء
پارے۔ "اے ورنانے ٹی خن تے خلکے"
انجم اسہ و ابرار نا کنڈا آ تینا نگاہ ء شانعا ولدا
تینا نگاہ ء شیف کرے۔ او باجی دا، اخس
دے نا ء بریک سلک، ہیرہ خنگ تے کسے
ٹی خلوک ء۔ آگ نا نشانارے تو ای داڑ تون
نا رشتہ نا ہیبت ء کیوہ۔ فریدہ پارے۔ دا
ہیبت ء بنگ تو انجم نارنگ چٹ پین وڑ
مس۔ "یکدم پارے باجی کنا لہ نا جوڑ ء۔
نے تو خبر ء، ای امر اودے اودا حال اٹ
برام کیوہ؟" نا زندہ ہندا وڑ منے نیمہ ارا
والاک نادر کشسا دم گٹ مر سا کزیت
کریر، ایلو ارا والاک نا زندا نا کاریم تے

..... وحید ہمز بسیمہ

خزم

چلتن نا خواجہ

چلتن نا بنگ کن دعوت تسکہ کہ اوزیبا غا
گہوش انا مزہ ء بلیر و تولر ہموڑے
بلوچستان نا ڈکھ و ویل آتازی آگپ و
تران کیر و چلتن و ہزار گنجی ء پین زیا کنگ
کن تینا دو ء وخت کیر۔

پاریکہ۔ واقعی چلتن و ہزار گنجی نا زبیا غا
گپ انا ہیبت شاہد ء۔
باو عبد الکریم شورش مہمان نواز نا پین اٹ
اسہ بھلو پین اس دوئی کریس۔ او بلوچ و
پشتون سیاسی بندرغ وزیر و گزیر آتے مدام

اینو چلن نا دامن اٹ پھل آتا غنسی وزیبا غا
در وشم ء خنٹا کسے محسن چلتن ہرا چلتن نا
خواجہ نا پین اٹ دنیا ٹی چاہنگ۔۔۔ باو
عبد الکریم شورش۔۔۔ باو عبد الکریم شورش
چلتن و ہزار گنجی ء بلوچستان نا است

افسانہ

بھیم و جیرت

..... یوسف عجب

دیکھ ہندن بھیم اٹی تدیگ نسرہ کہ اسہ دے ”شال اناول“ آڈ تروک آچی نا پڑدون چاگل ۽ جیرت اس بٹھا۔ ہراست نا کوششت ہندا نس کہ او تینے ہموڑے سر کے۔۔۔ ہفتہ نا چار میکو دے اڈ بلوک آدا چچی ٹی ماما نیک جان وساول خان ہم تینے سر کریر۔ تیرا میل آن ہلیس تا چلاک نا بندرغ آتسکان مخلوق چچکس۔ ورناتا جوش ختنگ کڑزا کہ۔۔۔ اٹنئے کہ ہیبت لچ ونگ اتانسک۔۔۔ پنڈال نامون آدرنوک آبینر آ ”وش آتکے، بوخیرت و پخیر رانغلے“ کل کس اس مونی بروک ڈالو۔۔۔

ماما نیک جان وساول خان تون اواراوارکل مخلوق نا ختنگ و ختنگ توروک نسرہ کہ مجلس نا کماش ہرا تم لمہ و ایڑھ تا کاٹم آن شال دزوک آتے کوک کر سا مخلوق کن ہکل و جیرت نامثال جوڑمرو، ہرا تم شال انا ڈرڈو بیان کرو، ہرا تم دا بھیم انا قلف ۽ ارا نگر کرو۔۔۔ داتران کار ہم کف و گج کر سا کل ہے مست انا بجلی، نالی، کبئی و اسبلی ٹی کم

سیٹ آتا ویل آتے بیان کرے۔۔۔ ولے ہورہ غانا برنوک آوانا گڈیکو ہیبت کہ ”شال بیرہ نناؤ“ ولے اینو ہرکس اونا خوجہ جوڑسے، چچی اراش کرے ہراڑے ہفتاد درسداسہ نیمہ غادی درسداسہ نیمہ غاروان مسر۔

”شال اناول“ آڈ بلوک آدا چچی ”شال بیرہ نناؤ“ آلیسر مس۔ ماما نیک جان مست انا آزمونہ غانے مون آنخسا سوچنگ اٹی نس کہ دادروغ نا جیرت داسہ گنگ آتے ہم زبان بٹھو۔۔۔ ہورنا، سفیدریش، نوشکار، دانشور و تاریخ دان شال ۽ تینائی کنگن نا دعویٰ ۽ کرو۔۔۔ ولے ہموشال انا بارواٹ کس ہیبت کپہ و ہرا کہ لمہ ایڑھ و جیجا تا کاٹم آن پلنگ انگ اٹی ۽۔۔۔ ہرا کہ لچ و ننگ انا نشانی ۽۔

ماما نیک جان ساول خان ۽ لہش کرے، ہڑتوم آک تینا خیری تے چندرا، لچ آتخار، ماما نیک جان آڑسندہ اسے تون پارے کہ کان ساول جان دافنا ویل آتا لڈ بھاز مرغن ۽ ولے ننا ویل بیرہ نناؤ انا رکھ ۽۔۔۔ ہڑتوم آک تا داسرا سچلتن و وارا س مہر دارنا مش تینا نظر شا غسانا تینا بندر تا نیمہ غاروان مسر!

اکن اسٹی نا کلہو ایوس۔ سیاسی بندرغ آتھون اوار قبائلی بندرغ آتا اداری دا چچی ۽ بین زیب اس بٹھا کہ۔ مجلس اٹی تران آتا بنا متنگ مخلوق ۽ چچی ٹی نغوشنگ نا وار تس۔ ماما نیک جان وساول خان تینے دو تفوک گجر بھیسر ولے ختنگ تا اسٹیج آخلوک نسر۔۔۔ دہ انا کچ سیاسی و قبائلی سرکڑدہ بسرو لے اوقا تران تینٹی شال انا کل آن بھلا ویل آک، دیر، بجلی، گیس، نالی، ٹرانسفا مر، ٹریفک نا زبائی و بھتہ خوری آن بیدس بین بچ الو۔ ہندن لگا کہ دھاڑے بیرہ تران بازی اس اٹنڈنگا نے۔ لس مخلوق سفاست اکبھی نا گواچی متنگ اٹی نس کہ مجلس نا کماش ۽ گڈیکو تران کن پٹنگار۔

سبر آجان، بوزانگا بلا، اناری آرنگ، خن تینا چشمک آک، چترالی آٹوپ و پھین آ شال تو ٹھوک آہائی اومیت اسے نادر شوم نظر پتنگ اٹی نسر کہ بچن کس ہیبت کے پاکپ ولے داسیسی آرا ہشون اٹی ویل وٹاٹ شال انا ویل ۽ درشان کرو۔ ساول خان دا بندرغ ۽ اومیت نا چراغ اس تلنگ اٹی نس۔۔۔ شال انا دکل آن بھلا ویل و خلیس چچ ۽ نہار، جن، جاتو یا بین سبنا اسے نا لو بلکہ دا

بین اٹ دے خلوک مرو۔۔۔ جیرانی دادے کہ جیرت نا ڈس اف۔۔۔“ ساول خان ولد پارے۔

ماما نیک جان ہم چچی اسے آن پد ہیبت انا

آک، کوزوک آڈوک اونا خلیس نا آدیک نسرہ۔ ہندا وڈ ماما ۽ سانس کہ دازیم انا گواچی بیرہ تینا اوالو بلکہ دامنہ وخت ۽ کل آ شال ۽ بھیم اس پلویر کر بس۔۔۔ شال انا گلی، کوچہ و بازار تینٹی ہر چٹکا، بھلا، زینہ و نیازی خلیس ۽ بھیم انا گواچی نسر۔۔۔ سما اف کہ انت حال اٹی ماما قلف آسر مس۔ اوبلیو تک تک تون درگہ ۽ مسرتے ملا۔۔۔ ماما نیک جان سائیکل ۽ ہڑدے نا چہ آسلفے۔ مسرتے حویلی ٹی دیوال ناماں آ پادیک آ

دیگ اس تخاس۔ پان آپا تک و خاخرنا مول تینا کسہ ۽ تینت پانگ اٹی نسرہ۔۔۔ باوہ نا ددر آ حال ۽ ختا تو مسر گلاس اس دیرتے تے۔ چاہ انا سوچ کرے تو ماما نیک جان پارے کہ داسکان است خواپک۔۔۔ ماما نیک جان چے خلق اٹی توس پدا خیری ۽ لچ آتخا ساول خان اس تا نیمہ غاروان مس۔ ساول خان اس تا خلق ہم سفا ماتی لگا کہ۔۔۔ ساول خان نا بارن آ جوڑک، پان آ ختنگ و گلوہ غا توار ڈوراک آتا زوراک ۽ بین پک کنگن اٹی نسر۔ ساول خان تینت سر پندس کہ ماما اوڑا اٹنئے بسے، ہندا سو بکن چچ حوال ہم توت۔

ماما نیک جان ساول خان نا نیمہ غا نظر شا غانا پارے، ای ہم خلیوہ کہ دا ویل کل شال انا کاٹم ۽ کپ۔ ”شارا نا ہر جہین ریشی، میر، بکری، ملک، سردار و ایلو جہ و دستار نا خوجہ غا ک تینا خن تے تر کرینو۔ دا خبر تروک آتا قلفک و دوی ہم چاوہ خشکاوہ نا ڈغار جوڑ مسنے، سیاست والا ک تو اینہن ہم ہیبت کپہ تا تک اوقا پڈ ۽ چرپ کنگن کن گڑاں دو تینے۔“ ماما نیک جان تینا است انا لار ۽ کشسا ساول خان آن موکل کرے۔

پین اٹ دے خلوک مرو۔۔۔ جیرانی دادے کہ جیرت نا ڈس اف۔۔۔“ ساول خان ولد پارے۔

ماما نیک جان ہم چچی اسے آن پد ہیبت انا

تیرمہ نا دیک نسرہ۔۔۔ شال انا گچین آدیگر چلتن نا پدا آن اودیم متنگ اٹی نسرہ۔۔۔ دے انا اودیم متنگ تون اواراوار بروک آ تہاری تین تون اوار بھیم اس انگ اٹی نسرہ۔۔۔ ہر بندرغ نا کوششت ہندا نس کہ دے انا روشنائی ٹی تینا خلق آسر مرے۔۔۔ ہنداڑے پیرا نگانیک جان ہم تینا کبازی نا دکان آفریشان تو لوک نس کہ زواس دکان ۽ بندکیو کا وخلق اٹی پین کس اف۔۔۔ ولے اوڑکن کبازی نا گروا اتوک آ سائیکلی آ بندرغ ساول خان اینو بھاز مدان تنگ اٹی نس۔ ماما نیک جان وارا وارا دکان آن پچن بسکد دا نگ ایگ ہرا کہ پدا تینا گھڑی آ نظر شا غا کہ ولے ساول خان نا ڈس الو۔۔۔ ماما نیک جان نا دکان آن منہ دکان مونی فاروق ہم تینا سیلون ۽ بند کرے۔۔۔ ماما نیک جان ۽ دکان مون آ قلف دو ٹی ختا توسوچ کرے۔

ماما شرف ۽ شیف کیو، مک کیونے تون؟ آخا کنٹال ساول خان کن انتظاراٹ اینو بھاز ہرے کنگن اٹی ۽، ماما نیک جان پارے۔

ساول خان ہمو کہ ناخوک آمیت نارہی آ ارا ۽ تے؟ فاروق سوچ کرے۔ اواؤ کنٹال ہمو، ماما نیک جان ورنندی تس؟ دا پنگ تون فاروق پارے کہ ماما او تونو اینو کاریم آ ہم پچن متنے اٹنئے کہ استوشام انا نماز آن پدا میل آک اونا خلق اٹی دژنگا سر، ہے ہڑدے نا تینا شومی ۽ کریر ہنار۔۔۔

دا پنگ تون ماما نیک جان آن خید اس یلہ مس، دوک تے لڑنگ ۽ شروع کریر۔۔۔ دکان نا شرف ۽ شیف کرے قلف آتے خلک۔۔۔ سائیکل آ تینا سوار مس۔۔۔ پیڈل خلسا تینا خلق انا نیمہ غاروان مس۔ اونا خلیس دانس کہ اگہ دازوراک آک ساول خان نا ارا اسکان سر متنگ کیو کہ کنا خلق ہم مراف۔۔۔ اٹیکو بھلا ویل دا کنا خلق اٹی بیرہ کنا بیمار انگا زنیفہ و رسیدہ انگا مسر ۽۔۔۔ دا خلیس اودے پین ٹرنندی اٹ پیڈل خلنگ آییو کرے۔ ماما نیک جان نا خن تینا و ہوک آخید

افسانہ

دھول انا توار

1

بلوچستان اٹی مش تا دامان ٹی ہرا وخت تہو کشا کہ ہنڈن لگا کہ تہواٹی ریک آک چاپ کیرہ، چک آک توار خلک رہ چک آتا توارک آست آتیٹ جاگہ کریہ۔ ہرا وخت پر و آبادی مسکہ ڈغار گوارخ تیٹ زیبائی آن ہر گنڈھین خنک کہ۔ ہیٹ و میٹک تینا مالک تے پاٹ ترہ سی پاٹ مسکہ پاٹ اگہ بچا کہ ڈر کریہ، ڈکال اٹی زیبائی نا ڈس نظر بتو کہ سادارک ساہ ترہ مخلوق پاٹ آن محروم مسکہ، اسہ شاراس نس ہرادے کوٹی پاریرہ اتنے اوڑے اسہ مش اس مرغن ئس۔ اصل اٹی ہندا مش مرغن نس و کوٹ نس۔ اللہ پاک دامش انا بڑے ہنڈن زیا کریس کہ اسہ کھڈ و بنٹ غل اس دانا بوزا الوداسفا کوٹ خنک کہ ہندا سوب آن کوٹی پاریرہ تے۔ داڑے مخلوق نا زند بھلو چک و تاڑ اسے ٹی نس، بھاز محنت کروک بھلوچک و تاڑ اسے ٹی نس، بیش تازی آہنارہ مرغن غامیان دیرا لیرہ، نیاڑیک مڑ بڈ آ مش تیان نت شپاڈ پاٹ لیرہ، تندور مش انا جوڑ اسر تندور تیار غ خلک رہ۔

..... ابرار برکت

خیر جان تیٹ دھولی آس نس، اونا دھول انا توار ناچ خاہوت شوق ے تخاکہ۔ اونا دھول آہر وخت چاپ مسکہ غٹ مخلوق بسکہ خوش مسکہ۔ اونا دھول اسہ پاٹ ے سل اسے آن جوڑ کروک الم نس، ولے اوکاں زیات اونا دھول انا اسہ داستان آس ہم نس اونا دھول انا توار آن نئے تینا مخلوق چاپ کریکہ بلکہ اونا دھول انا توار اٹی راج انا گڑتیک اوار سر، اونا دھول راج ے خوشی بھنگ تون اوار مخلوق نا ڈر و غم گرتی تیان ہم واجب نس، خیر جان نا بادہ مرید جان تینا دورا انا بھلا دھولی ہم مسوس، ہرا نا تینا تینا علاقہ ٹی پنی نس اوڑ تون اوار پیشن شار و پیشن ملک آتیٹی ہم پنی نس او ڈیئی قطر ایران و بین بھاز ملک آتیا دھول خلنگ کرن اتیا ہناس۔ ہرا مرید نا گڈیکو زند مسوس او کہنگ آن مسٹ تینا مار خیر جان ے توار کریس او متکن ے پاٹ اسے نا لکراس نشان

اولی وخت دھول انا لٹ ے خلک ہنڈن لگا مخلوق نا آست بخ مس، دا دھول اٹی ہنڈن ے چس آس نس کہ خلق اٹی مخلوق تینا غم و گرتی تے بے خیال کرے، او دھول آ جمع مسر چاپ خلک رہ۔ کوٹی ناشار اٹی بھلو وخت اسے آن لکری خاندان نا جاگیر داری نس، ہر لکری نا جاگیر نس او ظالم و جاہل آس نس، دا لکری زادہ ہرادے لکری کریرس او شار آن تعیم دوئی کریس ولے تعیم آن زیات او غریب آتیا ظلم دوئی کریس۔ خلق کوٹی نا ڈغارک گل مخلوق نا اسپجائی سر۔ داسہ دا ڈغاتی تینا لکری ناراج و کوزہ نس۔ مخلوق تینا جند انا ڈغار تینا بزرگ جوڑ مسوس۔ اوسفے ہندا خس ملا کہ او فنانن دے مرے تاکہ پگہ ولدا بریر ڈغار تینا لنگار کیر کاریم کیر۔ خیر جان دا گل ے خنک کہ بس اونا آست ترخاکہ ولے او چپ کریکہ او پپہ نس کہ انصاف ناکت انا وخت المی برو او ہم کتا دھول انا توار آن۔ شار اٹی اسہ ہیٹ آس تالان نس کہ لکری نا آرا ٹی بھلو پروگرام آس متنگ ے خلق انا مخلوق ہموڑے گرواس پاٹ پرغنگ سر

غزل

فیض اللہ بسیمگی

چاکر گلاس ے سل ات ہانی شراب خواہک دا دے تیٹ خزان نا بلبل گلاب خواہک نما درگہ غا آرا نا اسہ سندھ انا پخیر اس نے آن سوال کیک وانے آن جواب خواہک کند آ سمیت اسے نا او ذکر کیک ہونگ انت اس گناہ و نیکی انت اس ثواب خواہک بولان نا مش تیان یار شرط آک نا گین ے نا ڈیل انت اسے کن کنے آن طواب خواہک ایٹ چمکی آن نے دا وئی آ سر کریٹ ای انت اس درینس ات تا دا فیض ے حساب خواہک

گرواس دیوال چون کنگ سر گرواس سفائی کنگ سر۔ ولے خیر جان تینا گدان نا پیشن چپ تو لوک نس دھول ے سفا کنگ نس۔

اونا آرائی مریم اودے ارغ تیس سوچ کرے خیر جان نی اینو پگہ بھاز چپ آس، مخلوق پاک کہ لکری نا ماڑی ٹی بھلوچش اسے نی ہنپسہ چا وہ؟

خیر جان دھول انا سل ے ہور ے خلک ہراڑان اسہ بھلو توار اس بس او پارے کہ مریم ساز ہمو وخت ہیٹ کیک ہرا وخت زبان گنگ مرے۔ وخت بنگ ے دھول ہمو راست ے پارو ہرا مخلوق نا آست آتیٹ سال آتیاں کھڈ ے۔ خیر جان تینا دھول ے سینہ ٹی خلک آسمان ے ہرا استلاک شاہد نا ڈرائی گرو شک ترہ۔

(برجاء)

All About #Brahui

- * Online Brahui Books
- * Interviews
- * News
- * Novels
- * Poetries
- * Short Stories
-And more

برابھوئی نا بابت
برابھوئی ٹی

www.talarbrahui.com

افسانہ

علم و زانت اٹ راج انارکھ

1

..... ابرار بلوچ

اینو سہب اتون کامران تینا گل سنگت آتینا مُست اسکول آ بسوس۔ تینا گڑی آ ٹولوک کس۔ اُسٹ اُسٹ آ اوٹا ایلو سنگت آک برسائس۔ بلال و عرفان ہم کلاس اٹی برسلاام دروت آن گڈ تینا بستہ غاتے تینا گڑی تینا تیار۔ کامران تو جوڑ بڑی کریر و کامران پارے کانو اسمبلی نا وخت ء۔ بلال پارے اینو یاسر ہرے کرے؟ کامران پارے اوہرے آبریک۔

ہندا ہیبت اٹی تسر کہ یاسر ہم سرس۔ سلام دعاغان گڈ بلال سوچ کرے یاسر ہلہ اینو ہرے کر لیس؟ یاسر پارے اینو ہرے آ نبش مسٹ ہندا سوب آن ہرے مس۔ اوہر چار سنگت اسمبلی کن سر ہلکہ اوٹا اسکول اٹی گل آن گچین و چینی ء سنگت اس تا کس۔ اینہن ہم داچار سنگت اسہ ایلو کس بھاز مہر کریرہ، انٹے کہ اسکول اٹی اوٹا گڈ کیو سال کس و اسکول اٹی مہ دے بچو کس۔ اسمبلی آن گڈ اوتینا کلاس اٹی ہر تینا گل کلاس آتے ہلنگ آن پد چھٹی مس سنگت آک اسہ ایلو آن موکل کرسائینا اراتے کن سر ہلکہ۔

منہ دے آن گڈ اوٹا چھٹیک مسر ہر کس تا تینا امتحان تے کن تیاری اٹی اختہ مس۔ امتحان تننگ کن ہر چار سنگت اور ہنارہ۔ امتحان تے پورو کنگ آن پد تینا زلٹ کن و داری تسر داسہ اسکول ہم چھٹی کس سنگت آک اسہ ایلو ء بھاز ختوسہ وخت اس علاقہ اٹی اسہ ایلو ء ختارہ گڑا حال و حوال مسکہ اینہن تو زندانا بھازا نگا کاریم تیان حال حوال ہم متنگ کوک۔

اینو سہب اتون وختی کامران شکار کن تیاری کرسا اراغان پیش تم۔ کسراٹ او تینا اسکول ناماسٹر ء ختہ حال پڑی مس ماسٹر

کامران ء پارے نئے مبارک مرے۔ داوار نما امتحانک بھاز جوان مسنو نما کلاس آن کس فیل متنتہ نم گل پاس مسرے تینا سنگت آتے گھو کر کہ اسکول آ بریر تینا

کینہ۔ یاسر پارے نئے گل انٹے کان اسکول آ؟ اسٹ ننا کاہے گل انا زلٹ آتے دوئی کے۔ اینہن تو ماسٹر آک ننا سنگتی آن واجب اریر۔ اُسٹ ء ننا تیرہ گل انا

زلٹ ء دوئی کیر۔ کامران خوش مرسا ماسٹر نامنت ء ہرے۔

کامران ماسٹر ء خوشی اٹ موکل کرسا شکار کن سر ہلکہ۔ شکار کنگ آن گڈ تینا ارا کن راہی مس۔ دیگر نا وخت آرا ء سر مس۔ دمدر آجون اتون اراغان پیش تم۔ کہ تینا سنگت آتے دا خوشی نا ہیبت ء پاوہرا ہیبت ء او ماسٹر آن بگوس۔

کامران ماما علی بخش نادکان آہنا سلام بے ختہ کہ ماما علی بخش نادکان اٹی بلال، عرفان و یاسر تو لوک تسر۔

جوڑ بڑی آن پد یاسر ارفے کامران جان انت اسے؟ اینو بھاز خوش ختنگہ؟ کامران پارے اینو ایو ماسٹر ء ختہ ماسٹر پارے نما زلٹ بسنے خوشی نا ہیبت دادے کہ نن گل پاس مسن۔ بلال، عرفان، یاسر خوشی آن نت آ مسر گل تا اسہ تو اراٹ پاریر جائی نن پاس مسن؟

کامران پارے او نن گل پاس مسن۔ ماما علی بخش اوٹے مبارک بادی ترسا اوٹا خوشی اٹی او ارس۔ کامران پارے ماسٹر پارینے اسہ دے جو اسکول آ تینا زلٹ آتے دوئی کبگوانم وخت اس پاوہرے ہموڑے کان تینا زلٹ آتے دوئی

کن؟ کامران و بلال لُح ء سُرفسا پاریر آخان، نن ختنتن تے، نن زہیر کرینن اوڑ کن ہرا وخت آبریک؟ عرفان پارے او ہے کہ ہنانه ولداتے خلق آ۔ بلال پارے اگہ سنگت بس خلق آ ننا سلام ء ایتیرے تا۔ ماما علی بخش بلال و کامران ء اوٹا خواننگ نا بابت اٹ حوال کرے شارانا نا حالیت ء ارفے اوٹینا خلق انا حالیت ء اوٹے پارے۔ ہندا ہیبت و گپ آتے ٹی تسر کہ شام انا اذان مس۔ ماما علی بخش خیری ء تینا کوپہ غاتنا اور ناتے خداننا باہوت اٹ کرسا بخش مس نماز کن راہی مس سنگت آک اسہ ایلو ء موکل کرسائینا اراتے کن سر ہلکہ۔

داسہ کامران و بلال نا کالج نا چھٹیک ہم ایسر مسوٹر۔ او سہب اتون کالج کن سر ہلکہ۔ داسہ ہر کس تینا کاریم تینا اختہ مس۔ ماما علی بخش و عرفان تینا دکان تینا وخت ء تدبیرہ۔ یاسر نا لُح ء ڈس و پداس الو، نئے خلق آ بسوس۔ نئے کلبو راہی کر لیس۔

ولے اینو پگہ خلق اٹی میر جلال خان نامار میر مراد جان تینا بادشاہی ء کر لیکہ۔ خلق والا ک اوڑ تون ہیبت کتوسہ کہ میر انا بھلامار ء و میر جلال خان ہم اودے بے کچ لاڈ تسکہ کہ اوٹا اسٹ آ کس۔ خلق والا ک میر مراد جان نا کاریم تیان فریشان تسر۔ داسہ او خلق انا چناتے اسکول آ خواننگ کن ایلو کہ کس اودے لُح پا تو کہ دانیام اٹ ٹو اس اسکول ء ہم اوٹا سائیک بند کر لیس۔

ختنتن نا ساعت کس کہ کامران تینا اراغانس سلام دروت مس او تینا حوال ء ہنسا حوال خیر کرے اوٹا لہ اودے حوال ترسا خلق انا حالیت ء پارے۔ او خلق انا حالیت نا بنگ تون فریشان مس۔ دمدر متنگ ناسوب آن اوڑ وارغ ننگ و خاچا۔

سہب اتون وختی او عرفان نا دکان آ پنا عرفان نا دکان اٹی ماما علی بخش و عرفان تو لوک چا کنگ تسر۔ ماما علی بخش عرفان، کامران ء ختنگ تون بش مسراو دے بچر

کتاب آتا باریم افضل مراد

کنا کوٹھواٹی

کتاب آتا

اسہ

باریم اس جوڑ مسنہ

پین کتاب اتنگ

وتنگ نا جاگہ اف

مہالو آن توک آ کتاب آتے

شیف بڑا کیوہ

ہر وہ خوانوہ۔۔۔

کتاب آتا ہیبت آک ہمودو

ہرا کہ

زندہ ء اوٹا ہنہنی خریخی ء

پاش کرسا بسو

جاگہ جاگہ داباریم

زندہ آن گین محسوس مریک

زندہ اوڑان چنگ ختنگ

حیران اٹ زندہ ہر و

کوٹھواٹی پین جاگہ اف

پین کتاب اتیوہ!

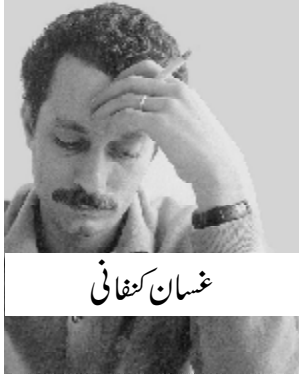
کریو لفر اوٹا حوال ء ہلکہ۔

کامران حوال ترسا پارے نا چھٹیک مسنو ہندا سوب آن ای بسنت و بلال گڑاس کاریم تا سوب آن شار اٹی سلیس۔ پین حوال خیر کرسا ماما علی بخش ء جی کرے۔

(برچاء)

ناول

دے آبدغ آک

غسان کنفانی

و چوٹ کس کس پاپے داسہ ایسہ
ہونگ۔۔۔

”ہرف، دادہ دینار، نے کاریم بریرہ۔
نے آچھی تو لکھوس؟ لکھوس نہ؟“

ہراتم او بش مس تو شفیقہ تینا دوتے بڑزا
کرے۔ اودانا سرسہی کن دعا کنگ کس۔
اونا توار کبین کس ودرگہ غان پشپن منگ
آن مُست او پدی چک خلک تو اوانا سیک
جواب تس وھسنگک ء شروع کرے۔

اونا باوہ اودے پارے:
”مروان نی دلیر ء مارا سے اُس۔ اللہ نے
سرسب سلامت کے۔“
ولدا او منگ نا کوشت کرے ولے منگ
کتو۔ تینا خلتی ء ڈکنگ کن اوتینا پتن و
گری آدو ء تینا مارا ناچ آٹ خوشکسا ہنا۔
ہنداڑتون شفیقہ تینا بیسکھی آدو پشپا ترندی
ٹی چست مس اونا ہونگک و پنگک ایبر
مسوس۔

مروان تینا پداٹ درگہ ناپلکہ ء بندکرسا
سربلک۔ شفیقہ نا بیسکھی ڈغارائی لکسا و
گیس کٹسا چا گڑدنا چپی ء پراگہ ہونو توار
ہرے اسکان اونا زاند ء ہلسا خفت تیٹ تے
پنسا ہنا۔ ہونو سکان کہ اودا فقا اُرا نا کوچہ
غان ول اس ہلک تو ہونو توار دب کٹسا ڈغار
ناقل تیٹ گو ہنگسا کرے۔۔۔

(برچاؤ)

اودے ذاتی پسند نا پسند یا نیگی یا ایوارڈ آتا
لاچ آتا یا تنقید نا خوف ایک اسہ ہندن
ء رویہ اسے نا گند آتوئی مریک ہرائی لس
تنقید نا گرج آتون اور نقاد نا نیت ہم سفا
مرے۔

دا تیوی شہرہ غان تیان دا کٹیا غا سر مرینہ کہ
سانسی تنقید ادب نا مطالعہ نا اسہ جم تحقیقی و
معروضی و ڈول اسے ہرا جذباتی تاثر
آتیاں چپ دلیل و تجربہ نا ہندا آو کاریم
کیک۔ ولدا ہم دانا بن سچ آک قدیم
فلسفہ تون ہنگرچ ء ولے دانا پسند آدروشم
ہست ویکیکو کرن اٹ پاش مس۔ سانس
تنقید ساڑی دوران ناقصی آزموندی و پک آ
گواچھی تارک کن نمشت اٹ پاش کنگ
ناسہ گچن ءوٹا اس۔

ہوڑے اونا باوہ پاریس:

”مروان نی چاسہ کہ کن تون داڑان بیدس
پین چچ ء کس اس آلو۔ بس ہندن چا کہ دا
گڑا ہمو اولی دے آن نا بخت ائی نوشتہ
مسوس۔“

شفیقہ پارے:
”نن نامہ ء داسلاہ ء ہم تسوسن کہ اونم تون
اوار برے داڑے ریٹکے، ولے او اسل
مننو، داسنی پان پین انت کنگک کرینہ؟“
اودو کوٹ آتو لوک کس ہرا بیٹ اندا دم

آتیاں جوڑ کروک کس۔ اونا بیسکھی خوک
آتے تخوک کس۔
”اوسو چنگ کس سما ف اونا انت ہراڑے
ایبر مریک۔“

اونا دروشم زبیا و پرکشش کس ولے ہمو بندغ
آتا و ہراڑے فک بے درمان ء مرض اسے نا
گواچی مریرہ ہمو فقا دروشم نا ڈول دانا دروشم
ہم تر بسوس اونا شیف انا جوڑ ہندن لڑونچ

غانا مستی بنگک آن پیزار کہ براہوئی ادیب
آک غیر غانوی آشرہ غان تیبی غیر محسوس وڑ
اراوند مسر و براہوئی ادب اٹ سوگو ء لابی
ازم اسے ناروشم اس مستی بس، ”من ترا
ملا گویم تو مرا قاضی گوی، والا ہیبت مس۔
داڑکن باقاعدہ اسہ ایلو ء ہندا شرت آ
سفت کنگک ناچر اس بنا کرے کہ ای نے
سفت کیوہ نی کنے، داڑکن باقاعدہ وڑ
نوشت آتا چر اس مستی بس۔ ہراڑے
تنقیدی دروم اٹ داروید غا ک بھلو اڑنگ
اس شانغا، اوئی لس تنقید نا روح توٹھی
مس ولے ہندا لس نوشت و اونا آب ء
شخصیت آتا آہری کرے ہراڑے ادب نا
علمی او ادبی آب سوگو متو۔ اودا گڑنی کاٹم
ہرفے کہ سانس تنقید مرے یا تنقید نا ہراش

خواننگ ء الے ہمو وڑ کر ہراوڑا ایلو فک کیرہ
وزند مچ ننگوک مریرہ۔۔۔

”جوان ای ہم منہ دے ائی کویت آ سر
مریوہ۔ اگہ زکریا کن تون کمک کے تو
جوان آخا تو اوکنے بدرتسا موم ء ہر سا گڑا
ای ہم ایلو فقا وڑ تینا نت تیا تیٹ سلنگ نا
کوشت کیوہ۔ ای اصرہ درکنٹ کل ء تا لمہ
کن راہی کیوہ و تینا ایڑھ ایلیم تے کن
ہندا خرہ وٹیک کیوہ کہ اوقا کچ اشگا اُرا
اوتے کن بہشت آنا مرے و کنا باوہ
مرا پیشوادی کس!“

ولے اوتینا باوہ غان داخس خار کنگک
کتوک۔ سو ب تے پاش ء کہ اونا باوہ
ایلو فقیان زیات اوڑکن مہر کریک۔ مروان
ء دا ہیبت انا گواچھی تخین ہمو تم مسوس
ہراوخت اورا ہی منگ آن مُست تینا باوہ
غان موکل کن گڈ کیو سلام نا تنگ کن
ہناس۔ اوتینا لمہ ء پا تو بس کہ اوشفیقہ نا
اُرا غانہ بنگ ء نہ تو او خار آن لار کریک۔

”تلار“ شری ادب تون اوار تنقیدی رویہ
غانے وگا ہنگک نا ہی کوشت کرے و تنقید
نمبر تون اوار ہفتی تلار اٹ فنی گرج خاص
وڑ شاعری نا بابت تنقیدی مضمونک تنقیدی
رویہ غانے مستی انگک نا اسہ مستائی اس
مسر۔ ولے تلار اٹ ہم گچن ء نوشت یا
تنقیدی چاچ اتون اوار لس لوڑ اعتراض
آک ہم تنقید نا پین آبر بلکہ ہندا پڑ آری
ایکشن اٹ تنقید نا پین ارا کتاب ہم مستی
بسر ہیرہ ذاتی ارا نوشتکار نا اسہ ایلو اچہو
سر۔ داروید ہم تنقید ء علی سطح غان بے
ننا چندی ادیب آک ہندا بھیم انا سو ب
آن کہ نوانے آ ہم ہندن ء اعتراض
ہرفٹکے اولک ہم داروید غانے جی کرسا
دفا است بڈی ء کریر داڑے تنقیدی رویہ

.....مٹ: پروفیسر غمخور حیات

اسے انتے کہ فلسطین نا ڈیہہ آن امپنگ
تون اونا اسکول آہنگ ہم چٹا و داسہ اوتیٹ
پابک کہ او ہندن کیک ہراوڑا ایلو فک
کیرہ۔“

اوداسہ کس ء پانگ آن بیدس برا م کریس
بیرہ مروان آچھی اس لکھاس راہی
کریس، منگ کیک دا سو ب آن کہ
اودے کس اس نشان تروئی کس کہ داوڑ ہم
منگ کیک، ولے اوڑکن گچن کنگک کن ہرا
کسر ء او الاس بیرہ ہندا کہ اسکول و

بیرہ زبانی پچار آن تنقید تو مستی پیک تاکہ
اوئی نوشتی تاریخ اس جوڑ مٹ۔
ایلو پارہ غانوں نا ہندا معترض آتا تینا سینئر
آتازی آڈری خلنگ اعتراض کنگک و من
منگ نا سو ب آن غیر ارا وڑ اوقا ہم ہری
ایکشن اٹ تنقید نا پڑ آگڑا اس نوشت مستی
بس ہرا مضمون تا دروشم آن بیدس چچ
اکوس۔ عارف ضیا ء صاحب نا ارا کتاب نثر
و شاعری نا پڑ آبر، ولے داڑے بیرہ
سفت نارویہ مستی انگک۔ اوئی جوانی تے
پیداوار تو کنگک ولے نزوری تا مہر کنگک کن
نقاد نا پارہ غان چچ ء تجویز یار ہاشونی اس
مستی بتو ولے تحریری دروشم اٹ ولدا ہم
سانسی تنقید نا گرج آتے گڑا نا گڑا اس پورو
کرے۔ اوکان گڈ ہندا درگت اٹ

.....19b.....
زکریا ہراتم برام کرے تو تیوی خاہوت آن
موم ء ہر سا اوڑا چھی اس لکھا راہی
کرے:

”نی دا آچی نا اسکول، سچ و پنت و شون آتا
زند ء الے، دا فقیان نے چچ اس دو بنگ۔
داسہ عمل نا دنیا ٹی بر ہمو ڈول کر ہراوڑ
ایلو فک کیرہ۔“

مروان و زکریا ناسہ ایلو تون اسل
ٹہنداری متوک۔ گواچھی دادے کہ او فنتے
اسہ ایلو آن بد بسکہ۔ زکریا داسر پد منگ
آن معذوڑ کس کہ آخر اودے انتے وہ سال
اسکان خاہوت نا بڈ ء تینا کوپہ غانیا ہروئی
مس و مروان و اہرا سرخاب نا پرہ کریس
کہ او خدی آچنا تا وڑ ہیر نوک اسکول کن
کابک۔ مروان نا چندا نا دارمان کس کہ او
ڈاکٹر اس مرے۔ اوتینا لم تون ہندا پاریک:
”زکریا اسل دا ہیبت ء کسے کنگک کیک کہ
انسان اسے کن علم دوئی کنگک نا انت معذ

سانسی تنقید

.....3 میکوپنہ غان برچا

سانسی حوالہ اٹ جدید دور انا خواست
آتون اوار ولے ہرا نعرہ کس اوڑاں چپ
دا کاروان ہم ذاتی پسند نا پسند نا گواچی مرسا
معترض آتا ٹولہ اس جوڑ کرے ہرا فقا ہندا
بیانیہ کس کہ براہوئی ادب اٹ چچ اس اف
ولے شون نا تینا ہندا غیر فطری آرویہ کس کہ
اودے تہہ آن ٹکر کرے ہرا براہوئی تنقید نا
پڑ آ اسہ مستائی اسے ناروشم اٹ بس
ولے ہمو ادمیت آتیا پورو بتو۔ دا ہمو دور کس
کہ معترض آتے ہم نقاد جوڑ کنگک ہرا فقا
نوشت نمشت تون چچ ء تعلقہ اری اس الو